

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'ÜN AİLESİ

Atatürk'ün annesi Zübeyde Hanım, Hacı Sofu ailesinden Feyzullah Ağa'nın kızıdır. Zeki, sağduyulu, dine ve geleneklere bağlı bir kadındı. Oğlunun mahalle mektebine gelenekten olan ilahilerle başlamasını istemişti. Ancak aşağıda göreceğimiz gibi oğlunun zamanın gerektirdiği biçimde yetişmesini engellememiş, hele kocası öldükten sonra onun iyi öğretim görmesine elinden geldiği kadar çalışmıştır.

Onun sağduyusu ve taşıdığı yüksek onur duygularının bir örneği aşağıdaki olayda görülür. O, daha Selanik'te buldukları sırada oğlunun, kendi evinde, II inci Abdülhamit yönetimine karşı çalışan bir takım arkadaşlarıyla yaptığı toplantıda nelerle uğraşıldığını öğrenince, padişaha karşı çalışmanın sonuçlarından ürkmüş, ancak Mustafa Kemal'in işi kendisine anlatması üzerine sorunu kavrayıp "gizli şeyleriniz varsa ben saklayayım, muvaffak olmak zordur, mahvolmak daha tabiidir" dedikten sonra şöyle konuşmuştur: "... evlâdım bir gün bu işler olduktan sonra seni namus ve haysiyet sahibi olanlarla görmezsem işte o zaman meyus olurum. Ben senin kadar okumadım, senin kadar bilmem, seni gördüğün, anladığın şeyleri yapmaktan menetmeye kalkışmam, yalnız dikkat et, esas muvaffak olmaktır, muvaffak olmaya çalış".

Selanik Yunanlıların eline düştükten sonra kızı Bayan Makbule (Ata'dan) ile İstanbul'a gelen Zübeyde Hanım millî mücadele sırasında bin bir merak ve heyecan, ancak büyük kıvanç duyguları içinde İstanbul'da kalmış ve Ankara'ya gitmiştir. Kalbinden hasta bulunduğu için Ankara'da kalması uygun görülmemiş ve zaferden sonra İzmir'e gönderilmiştir. Orada 1923 yılında vefat etmiştir.

Atatürk'ün babası Ali Rıza Efendi, Selânik yerlilerindendi. Uzak dedeleri Vidin'den ayrılarak Serez'de yerleşmişler, oradan da Selânik'e gelmişlerdi. Ali Rıza Efendi, önce Selanik'te evkaf kâtipliği yapmıştır. Atatürk, onu az hatırladığını söylemekle birlikte zekâ ve azmini anar, modern düşünceli bir kimse olduğunu söylerdi. 1876 da Sırbistan'la savaş başladıktan sonra Selanik'te gönüllülerden bir "Asakiri Milliye" taburu kurulmuş ve Ali Efendi orada mülâzımı evvel (Üsteğmen) olmuştur. II. Abdülhamid'in vehmi üzerine bu ve buna benzer birlikler dağıtıldıktan az sonra Ali Efendi'nin evkaftan çekilip rüsumat memuru olduğu anlaşılıyor. Daha sonra özel hayata atılıp kereste tüccarlığı yapmıştır.

Atatürk'ün Selanik'te doğduğu evden ailenin orta halli, hatta bundan az üstün durumda olduğu anlaşılmaktadır.

XIX. uncu yüzyılda hele taşralarda kayıtlar pek eksik olduğundan onun doğum günü bilinmemektedir. O, Rumi 1286 yılında doğmuş olarak kayıtlı olduğuna göre 1880 veya 1881 de doğmuş demektir. Adı Mustafa idi.

19 Mayıs 1932 de Bay Reşit Saffet Atabinen'in kendisine "Doğum gününüzü kutlarım" yollu bir telgraf çekmesi, Atatürk'ün hoşuna gitmişti. Bundan az sonra Temmuz 1932 de Türk Tarih Kurumu'nun ilk kongresi sırasında Aydın Halkevi'nin tarih, dil, edebiyat komitesinin bir "Gazi Günü" kabul etmek istediğini söyleyip ona doğum gününü soran öğretmene Atatürk: "Bana onu sormayınız, ben doğduğum günü bilmiyorum" der ve "Gazi Günü" olarak da : "Samsun'a çıktığım günü" yapınız sözünü eklemiştir.